

יומן למחנה לזמן, לשוחרר

היום היו רק שלש לוויות. המנין שסדרתי, התקיים. יש למסור לאגודת ישראל, שישלחו עתונים יהודים, במספר גדול ביותר. כמה שאפשר. כ"ד תמוז תש"ה.

ישנם שני צדדים למחנה ברגן-בלזן. הצד האחד — הנוף היפה. והצד השני המחנה עצמו, המלא טרגדיות כרמון. שמעתי את דברי ימי המחנה במאה נוסחאות. אולם העיקר — אחד הוא. תמיד הולך וחוזר וצף אותו דבר נורא. עכשיו אני מתחיל להבין מה ששמעתי בלונדון על חורבן יהדות הונגריה.

במסעדה, שאנו אוכלים בה, אוכלים גם כל הקצינים, מהם יהודים רבים. אולם אין קצין לענינים יהודים.

עדיין לא ביקרתי בבית החולים. העבודה היא עניקה. אני צריך למתנות רבות. שוקולדה וסוכרייה. היום נתתי חתיכה קטנה של שוקולדה לנער קטן. צלעותיו בלטו מתוך גופו המצומק. זה היה יותר מדי בשבילו. דמעות זלגו מעיניו כשהוא הודה לי. ילדים אלה אינם צריכים ממתקים לשם תענוגות אלא כדי להחיות בהם את הנפש. רגליהם דקות כאצבעות. הם נגועי שחפת מרעב. ולרבים מהם אין תקווה להישאר בחיים. הקדוש ברוך הוא יכול להראות נסים. אולם אנו צריכים לעשות כל מה שבאפשרותנו. פירות מיובשים היו גם כן יכולים להיות כאן לתועלת.

בתפלין שלי מתפללים מעלות עמוד השחר עד הערב. אני מבקש שישלחו לי מאות זוגות תפלין.

סידרתי רשימה של נשים משרורהל (דונסקה סטרידה) שמתו כאן. הושימה כוללת ששים שמות.

יום א', כ"ז תמוז.

אין בכוחי לתאר את השבת. ביקשו ממני שאדרוש. באו מאות לשמוע. הוזמנתי לאכול עם קבוצת יהודי פולין. הכשירו את מטבחם. לברכת ההודש באו רבים מאד. ביניהם נשים ועלמות רבות. בספר התורה של הרב פירסט ז"ל קראו אצל קבוצת יהודי הונגריה. למדתי פרק בציבור. אמרתי גם שיעור.

נפרדתי מקבוצת יהודי צ'כיה, 1500, שחזרו. הם סיפרו לי את סיפור המוות של יהודי סלובקיה ובוהמיה. אינני יכול לכתוב את הדברים. קהילה אחת אחרי השניה נשלחה לאושוויינצ'ים. הכל חרב במשך שעות. המעט שנשאר לפליטה — בנס נשאר. אין לתאר את העינויים של הנשלחים. ילדים צמו ששה ימים ויותר.

רבים מהחוזרים מיואשים. במה יכולתי לנחמם. הם רצו על כל פנים לקחת אתם סידור ולא היה. הם רצו. לתת הרבה מאד בעד מזוזה — אולם לא היתה.

הערת המערכת: בהשתדלות נציגנו בוועד ההצלה המאוחד, נשלחו מאות זוגות תפלין למחנות המשוחררים בגרמניה. כן נשלחו עכשיו תפלין, סידורים וספרי קודש אחרים ותשמישי קדושה מלונדון על ידי המועצה שליד הרב הראשי. אולם יש צורך בעוד מספר גדול.

הרב שלמה בוימגארטן, מרבני אגודת ישראל, חבר המש"ח לחת הרבנית מאנגליה למחנות המוות המשוחררים בגרמניה, נמצא עכשיו במחנה ברגן-בלזן. הוא ייסד שם ישיבה של אגודת ישראל וגם השתתף בוועידת בית-יעקב, שהתקיימה שם. הרב בוימגארטן העביר ללונדון קטעים של יומנו, שהוא כותב במחנה המוות המשוחרר. אנו מפרסמים כאן את הקטעים הראשונים מיומנו המחריד, שנשלחו בדואר האוויר.

כ"א תמוז תש"ה

הזמן כל כך קצר — ואפשר לכתוב מאות עמודים. אפשר לעשות כאן יותר מצוות ביום אחד מאשר בלונדון במשך כל ימי חייו של אדם. באתי זמן קצר לפני השבת. מיד אחרי בואי פנו אלי שתי ילדות בצעקה מרה. האמה שלהן מתה והן מבקשות קבר מיוחד בשבילה. הלכתי לקצין הקברות והמלצתי על הבקשה הזו. היום בשעה אחת וחצי היתה ההלוויה. אמרתי כמה דברי הספד.

אני הולך דרך המחנה. מכל הצדדים מקיפים אותי, נדחקים אלי: „שלום עליכם, רבי, מאין הוא?" — לאחר כמה רגעים צצה תקווה בתוך לבבות האומללים האלה. הם מאושרים. הם לא נשכחו. מאות אנשים רוצים למסור את בקשותיהם. כל אחד מבקש עצה ותושיה. כל אחד מבקש מזור ותרופה למכתו.

יש וועד יהודי שנבחר על ידי תושבי המחנות עצמם. התכנסה וועידה ובאו גם נציגים ממחנות אחרות. מצלה, מנוישטט, ממינכן, מהא-נובר וממקומות אחרים (ויש מחנות רבים אשר בהם נמצאים יהודים). היום היו שש לוויות, ארבעה נקברו בקברות אחים ושנים בקברות מיוחדים. אין תכריכים. הארונות נעשים מחיבות ישנות. בגלל חשש של הידבקות אין גם טהרה. אולם יסדתי חברה קדישא, שתשתדל בענינים אלה. סידרתי גם מנין, ואמרו בו. קדיש יום יום.

ביקרתי במעון הילדים. הכנסתי תינוק בביתו של אברהם אבינו ע"ה. האם זוהי הכרית הראשונה בברגן-בלזן? בערב אני נואם אצל קבוצת „בית יעקב", הפעילה כאן מיום השיחרור. המחנה גדול מאד ולא קל למצוא משהו. הרחובות נקיים. ומים ישנם בכל מקום.

במעון הילדים ניגשה אלי ילדה בת עשר, ואמרה: רבי, יש לי סבא בלונדון, אני יודעת את שמו. האם אתה יכול למצוא אותו? אולי אוכל ללכת אליו?

שאלתי להוריה. „נזרקו לכבשן" — היתה התשובה. ותשובה זו אני שומע מילדים רבים. עדיין לא ביקרתי בבית החולים ולא במעון הילדים המרכזי. יש אתי שוקולדה וסוכריות. אני מחלקן בין הילדים. כולם מבקשים ממני מזוזה קטנה או מגן דוד. זה כל כך מעט — אולם כה הרבה...

כ"ב תמוז תש"ה.